

## *Búcsú Görömbei Andrástól*



Fejedelmet vesztett a magyar kultúra és tudomány. Egyetemi hallgatók, mesterré vált tanítványok, kollégák, aztán egy egészen széles közönség, akik TV-s és rádiós szerepléseiből és írásaiból ismerik, és még sokan mások érezhetik így. Valóban fejedelmet vesztettünk, ámde olyat, akiben a külsőségeket tekintve nem volt semmi fejedelmi. Csendes, segítőkész, mások érdekeit nagyon tiszteletben tartó, mások sérelmén felháborodó, a magáéra legtöbbször csak legyintő, szerény, derék ember volt Görömbei András. Szeretett szeretni (feleségét, gyermekeit, barátait, a szülői házat, a rokonságot), szeretett széles e hazában és bárhol élő magyarokat felkarolni, szép szóval éltetni.

De korántsem volt oly mértékig és abban a formában az érzelmek embere, mint felületes ismerői vélhették. Írószövetségi és tudományos tanácskozáson hamar meggyőződhetett róla bárki, hogy józan ítéletű, a tudományos módszertanból nem engedő, eleven intellektusú kritikus és irodalomtörténész ő, aki ugyan valóban apostola Nagy Lászlónak, Sinkának, Sütőnek, Illyésnek, de régi tanítványai máig emlegetik például Thomas Mann *Doktor Faustus*áról tartott előadásait. Németh Lászlótól Nagy Gáspárig sokakról írt szeretettel és beleéléssel, de precíz viszonyítással

is, hiszen pályája elején egy évtizedig ő volt a Debreceni Egyetemen a XX. századi világirodalom előadója.

Ugyanakkor mégiscsak több volt könyvei, cikkei, órái összegénél. Kitűnő tudós (a határon túli magyar irodalmak feldolgozásával tudományos névumot is adott, hiszen ilyen rendszerezésre nem volt előtte példa), kiváló és lelkiismeretes tanár, az akadémia agilis tisztségviselője, az írószövetség, korábban, már a 70-es években a FIJAK bátor és szókimondó vezetőségi tagja – volt mindez és sok más egyéb, de ennél mégis több: sorsa és tehetsége sasszárnyon hordozta. (Legtöbb esetben még a politikailag vagy ízlésben vele szemben állók is becsülték, sőt szerették, hiszen álláspontját legfeljebb tévesnek tarthatták, tisztességtelennek semmiképpen sem.)

El is tétetett számára az életnek koronája. Amint évről évre szaporodtak a betegségek és fogyott az erő, a remény és az idő, egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a halott nem lesz gyengébb az élőnél. Nem az utólagos engedelmesség mechanizmusára gondolok első sorban, hanem arra, hogy a romlás iszonyatát növekvő erővel ellensúlyozta valami tündökletes diadalnak a sugárzása. A cinikus és érték-szkeptikus vélekedésekkel szemben mind nyilvánvalóbbá vált: így érdemes élni, csak így szép és boldogító. Hiszen a hűség és a komolyan vett feladatok minde- nért kárpótolták sokak megbecsülésével, szeretetével. Óriási erő és ambíció dolgozott Görömbei Andrásban (talán a túl sokat vállalás örölte fel idő előtt), de a nemzeti kultúra olyan reprezentánsai, mint Czine Mihály, Csoóri Sándor egy nagy- szerű hagyomány folytatójaként fogadták maguk közé.

Őszintesége és hite (sosem támadt benne kétely a vállalt értékek irányában) legtisztábban abból tűnt ki, hogy mindvégig – a Kossuth-díj, az akadémiai rendes tagság szintjén is – rá lehetett ismerni benne arra a Győrből friss érettségivel 1963 őszén – ötven éve – Debrecenbe érkezett diákra, akivel együtt ültünk be az egye- temi iskolapadba. Mintha már akkor mindazt hitte és akarta volna, amit utolsó le- heletéig megőrzött. Valóban: az a ragyogó tehetségű, szigorúan kötelességteljesítő, szolid ember maradt mindvégig, amit egy leheletnyi diákos elfogódottság hite- lesített – ez is a régi idők öröksége.

Utolsó heteiben is újra és újra emlegette: idén ősszel meg kellene ünnepelni, hogy 50 éve találkoztunk. Felidéztük volna a mestereket, Barta Jánost, Bán Imrét, Julow Viktort, Tamás Attilát, a barátokat, az *Alföld* szerkesztőségét, ahol írástudóvá válni segített bennünket Kovács Kálmán, Juhász Béla, Fülöp László. Felelgettünk volna a tanszéket, ahol – bár édesapja 56 utáni börtönbüntetése, meg a bencés diák múlt miatt ez korántsem volt egyszerű – annyi támogatásban részesült, egé- szen a viszonylag fiatalon elnyert professzori rangig. Aztán beszéltünk volna az együttlétekről. (Andor barátom roppantul szeretett együtt lenni: indulatokat és ter- veket szavakba önteni, mint a bort a pohárba.)

Nos, ez a beszélgetés, ez a találkozó immár elmarad. Itt meg csend lesz, rend lesz, béke lesz, mindennek mindörökre vége lesz. Szeptemberben pedig majd a Nagyerdő hatalmas tölgyfái alatt erdei utakon és padok mellett egyedül kereshe- tem egykori ifjúságunk nyomait. Ennyiben és így mégis megtartatik az az ötvené- ves találkozó. Érkeztedkor már nem szoríthatunk kezét, de szemem Rád emelhe- tem a fák fölé magasodó égbolton.

Végül: mint kivételesen hagyománytisztelő embertől, hogy is vehetnék Tőled búcsút másképpen, mint eleink tették. Adjon a mindannyiánk Atyja csendes pihenést és boldog feltámadást Neked! A csendes pihenést igazán kiérdemelted, de a boldog feltámadást is, katolikus őseid hite szerint is, és minden más lehetséges értelemben.

IMRE LÁSZLÓ

Főszerkesztő és felelős kiadó: ACZÉL GÉZA  
Kiadja az Alföld Alapítvány megbízásából az Alföld szerkesztősége  
Tipográfia: Kass János  
Szedés, tördelés: Alföld szerkesztősége. Nyomás: PIREHAB Nonprofit Kft. Nyomdaüzeme,  
Debrecen  
Felelős vezető: Becker György vezérigazgató  
Index: 25 901 ISSN: 0401—3174

---

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 4024 Debrecen, Piac u. 68. Telefon és fax: (52) 412-626 — Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. — Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. — Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág. Előfizethető közvetlen a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján, Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál (Bp., VIII. ker. Orczy tér 1. tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp., 1900). További információ: 06 80/444-444; [hirlapelofizetes@posta.hu](mailto:hirlapelofizetes@posta.hu) — Évi előfizetés 6000 Ft, félévi 3000 Ft. — Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az *Alföld* irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat nevét.